

Vergaderjaar 2022–2023

36 200 XIV

**Vaststelling van de begrotingsstaten van het
Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit (XIV) en het
Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2023**

Nr. 123

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 15 juni 2023

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Natuur en Stikstof over de brief van 4 april 2023 over aantal ontwikkelingen op het gebied van soortenbeleid (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 120).

De vragen en opmerkingen zijn op 12 mei 2023 aan de Minister voor Natuur en Stikstof voorgelegd. Bij brief van 12 juni zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Amhaouch

De adjunct-griffier van de commissie,
Dekker

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reacties van de bewindspersoon

VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderliggende stukken. Op dit moment hebben deze leden geen verdere vragen.

D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de onderliggende stukken. Deze leden hebben nog enkele opmerkingen en vragen. Deze leden ondertekenen het belang van het advies dat aan de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) is gevraagd omtrent de wolf. Bij het tweede onderwerp, zijnde de beschermde status en positie van de wolf in de Nederlandse natuur, vragen deze leden of hierbij ook de beschermde status in relatie tot Europese wetgeving zal worden overwogen.

Antwoord

De maatschappelijke dialoog die de RDA organiseert en het advies dat de RDA naar aanleiding daarvan zal geven, zullen zich richten op alle aspecten van het samenleven met de wolf in Nederland. Het eventueel aanpassen van de beschermde status van de wolf vormt ook onderdeel van het gevraagde advies. Indien in de maatschappelijke dialoog en het advies een dergelijke aanpassing aan de orde komt, zal hierbij rekening worden gehouden met de mogelijkheden die daarvoor binnen Europese wet- en regelgeving bestaan.

De leden van de D66-fractie hebben betreffende jacht en faunabeheer drie vragen. Te beginnen met de wildbeheereenheden (WBE's). Data afkomstig van de WBE's wordt gebruikt ter onderbouwing van de provinciale faunabeheerplannen. Echter worden deze gegevens niet door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) goedgekeurd, vanwege het twijfelachtige telprotocol. Ondanks dat deze leden de inzet van de Minister voor Natuur en Stikstof (NenS) ondersteunen om met de WBE's het protocol te versterken, zijn deze leden benieuwd waarom deze gegevens tot op heden wel geschikt zijn geacht voor de provinciale faunabeheerplannen?

Antwoord

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft in het verleden een aantal keren de telcijfers van de wildbeheereenheden (WBE's) beoordeeld en was in die gevallen van oordeel dat deze cijfers, onder meer vanwege de verschillen tussen provincies, niet geschikt waren om landelijke trends mee te berekenen. Het CBS heeft geen oordeel gegeven over de bruikbaarheid van de cijfers op provinciaal niveau. Faunabeheereenheden stellen voor hun werkgebied een faunabeheerplan vast. Het is aan de faunabeheereenheden om te beoordelen op welke basis zij hun faunabeheerplannen opstellen. Het faunabeheerplan wordt goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de faunabeheereenheid werkzaam is.

Intussen wordt gewerkt aan het verbeteren en valideren van de telgegevens van de WBE's met als doel in de toekomst ook die gegevens mee te kunnen nemen in de beoordeling van de staat van instandhouding.

Ten tweede zijn deze leden benieuwd waarom de jacht op de houtduif, fazant en wilde eend niet is gesloten voor dit jaar, ondanks dat er in het

Sovon-rapport wordt geconstateerd dat de afnemende populaties van deze soorten leiden tot een matig ongunstige staat van instandhouding.

Antwoord

Zoals ik heb gemeld in mijn brief van 4 april jl. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 120) heb ik besloten een traject op te starten om het huidige systeem van faunabeheer tegen het licht te houden, om te komen tot een toekomstbestendig stelsel met duidelijk perspectief voor het faunabeheer op de lange termijn. Daarbij betrek ik de resultaten van de impactanalyse, de ontwikkeling van het telprotocol en onderzoek naar de schade door landelijk aangewezen en vrijgestelde soorten. Ook uitkomsten van lopende juridische procedures worden betrokken. Ik heb de afweging gemaakt om niet vooruit te lopen op deze ontwikkelingen en geen nieuwe regeling op te stellen. De huidige regeling, waarbij jacht op konijn landelijk niet geopend is en jacht op haas in drie provincies niet geopend is, blijft dan ook omwille van de continuïteit voor tenminste het komende jachtseizoen van kracht.

Ten derde vragen deze leden waarom de houtduif en de overwinterende populaties van de kauw nog op de landelijke vrijstellingslijst staan als schadesoorten, gelet op hun ongunstige staat van instandhouding volgens het Sovon-rapport over de staat van instandhouding van vogelsoorten op de landelijke vrijstellingslijst.

Antwoord

De landelijke vrijstelling maakt deel uit van het bovengenoemde traject om te komen tot een toekomstbestendig stelsel voor het faunabeheer.

Ten aanzien van de landelijke vrijstellingen heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 19 april jl. uitspraak gedaan in een zaak van de Faunabescherming tegen het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over de goedkeuring van een faunabeheerplan.¹ Dat faunabeheerplan was onder andere gebaseerd op de geldende landelijke vrijstelling voor het doden van bepaalde diersoorten (artikel 3.15, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (Wnb). De Afdeling oordeelt in deze uitspraak dat de provincie bij de goedkeuring van het faunabeheerplan niet zonder meer mag uitgaan van de landelijke vrijstelling voor schadebestrijding. Volgens de Afdeling moet de provincie op het moment van het goedkeuren van een faunabeheerplan zelf beoordelen of het doden van de betreffende diersoorten op het eigen grondgebied voldoet aan de voorwaarden uit de Wnb. Deze voorwaarden houden in dat betreffende soorten niet in hun voortbestaan worden bedreigd en dat gevaar ook niet lopen, dat deze soorten belangrijke of ernstige schade veroorzaken en dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn. De Afdeling concludeert ook dat voor de geldende landelijke vrijstelling (voor houtduif, zwarte kraai en kauw, konijn en vos) niet voldoende onderbouwd is dat voldaan is aan de hiervoor aangehaalde eisen uit de Wnb.

Omdat de huidige landelijke vrijstelling schadebestrijding als gevolg van deze uitspraak voor toekomstige faunabeheerplannen, anders dan voorheen, niet meer als enige onderbouwing toepasbaar is, bezie ik samen met provincies hoe deze uitspraak meegenomen kan worden in het bovengenoemde traject om het huidige systeem van faunabeheer tegen het licht te houden en te komen tot een toekomstbestendig stelsel met duidelijk perspectief voor het faunabeheer op de lange termijn. In toekomstige faunabeheerplannen zal voor soorten waarvoor de huidige landelijke vrijstelling geldt aanvullende onderbouwing nodig zijn. Ik besef

¹ <https://www.raadvanstate.nl/@136844/201905176-1-a3/>.

dat het wegvallen van de landelijke vrijstelling voor schadebestrijding consequenties heeft voor personen of bedrijven die schade ondervinden die door deze soorten wordt veroorzaakt. Daarom ben ik met de provincies ook in overleg over een korte termijn oplossing voor dit specifieke onderdeel.

De leden van de D66-fractie hebben ten slotte enkele vragen over de ontwikkelingen op het gebied van vogelgriep. Wanneer zal de Kamer worden geïnformeerd over de genoemde oplossing om terreinen beschikbaar te stellen voor robuuste ecosystemen ter hervestiging van kolonievogels na massale sterfte?

Antwoord

Natuurgebieden worden al beheerd met oog op het behoud (of verbetering) van de aanwezige natuurwaarden. Gebieden beschikbaar houden voor hervestiging van broedkolonies na massale sterfte maakt onderdeel uit van het bestaande beleid. Voor belangrijke broedkolonies bestaan ook al rustgebieden. Provincies zijn verantwoordelijk voor het natuurbeleid en het beheer van de natuurgebieden. Hiertoe stellen provincies voor elk Natura 2000-gebied beheerplannen op.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) richt zich op het op termijn realiseren van een landelijk gunstige staat van instandhouding voor de door de Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) beschermde soorten, waaronder alle van nature in het wild voorkomende vogelsoorten. Met het NPLG streeft het kabinet naar een rijke en veerkrachtige natuur, robuust watersysteem, vitaal platteland, toekomstbestendig klimaat, en ruimte voor een duurzame en sterke landbouw. Op dit moment werken provincies in het kader van het NPLG aan gebiedsplannen. In de gebiedsplannen wordt ook aandacht besteed aan de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden. Zoönosen en dierziekten zijn onderwerpen die mee gekoppeld kunnen worden in de gebiedsplannen.

De Minister verwijst naar een adequate reactie omtrent sterfte onder kwetsbare soorten. Betekent dit een intensieve en structurele monitoring van vogelgriep onder wilde vogels?

Antwoord

Dutch Wildlife Health Centre onderzoekt dode wilde vogels op vogelgriep. Carnivoren met neurologische verschijnselen moeten gemeld worden bij de NVWA. Op die manier is structurele en intensieve monitoring van het virus in wilde dieren al geborgd.

Hoe zal de Minister aan het herstel van getroffen soorten werken? Worden hier soortenbeschermingsplannen voor uitgewerkt en uitgevoerd, zo vragen deze leden.

Antwoord

Er is vooral tijd nodig voor vogelpopulaties om te herstellen. Het herstellen van populaties is een kwestie van lange adem, soorten worden immers vaak ook door andere factoren dan vogelgriep bedreigd. Mijn ministerie is in nauw contact met Sovon en Wageningen Marine Research (WMR) over de huidige vogelgriepuitbraak, de impact die deze heeft op bepaalde populaties, en mogelijke maatregelen.

Op dit moment wordt er niet aan soortbeschermingsplannen gewerkt, specifiek met een focus op vogelgriep. Echter, er worden voor mariene soorten in het kader van het Noordzeeakkoord soortbeschermingsplannen ontwikkeld voor zeevogels, zeezoogdieren, vissen en benthos. In dit kader zal de grote stern ook worden meegenomen in een soortbeschermingsplan.

In een eerder aangenomen motie van het lid Tjeerd de Groot (Kamerstuk 29 683, nr. 268) vallen de kosten gemaakt door vrijwilligers en hulporganisaties bij het ruimen van vogels deels onder het Diergezondheidsfonds, gezien een effectieve ruiming ook bijdraagt aan besparing in het fonds. Geldt deze financiering ook voor terreinbeherende organisaties die vergelijkbaar werk doen? Zo nee, kan de Minister haar afweging daarin toelichten?

Antwoord

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft veel waardering voor alle vrijwilligers en organisaties die zich inzetten voor wilde dieren met vogelgriep en het belang van de volksgezondheid. De Minister van LNV heeft samen met de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) besloten om 100.000 euro vrij te maken uit de Rijksbegroting voor steun aan dierenhulporganisaties dit jaar (Kamerstukken 28 807 en 29 683, nr. 287). Zij kunnen hier dierenartskosten van betalen, maar ook andere middelen en materialen die zij nodig hebben om veilig hun werk te kunnen doen. Persoonlijke beschermingsmiddelen die over zijn uit de coronavoorraden zijn door de Minister van VWS ter beschikking gesteld aan alle vrijwilligersorganisaties die met dode wilde vogels werken. Zoals ook aangegeven in de Leidraad omgang met wilde vogels met vogelgriep² zijn grondeigenaren in eerste plaats de aangewezen partijen om dode wilde vogels te verwijderen. Terreinbeheerders zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer krijgen reeds subsidies van provincies voor het beheer van hun gebieden.

De leden van de D66-fractie hebben ten slotte op dit onderwerp enkele vragen over de landelijke voorlichtingscampagne. Waarom gaat deze campagne zo traag?

Antwoord

Er is al veel aandacht voor communicatie over vogelgriep. Er zijn verschillende adviezen over het opruimen van dode wilde vogels en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen. Die zijn bekend bij de verschillende betrokken organisaties. Ook lokale partijen doen al aan voorlichting van het publiek en er is daarover goede afstemming met mijn ministerie. Binnen het landelijk platform «vogelgriep in wilde dieren» werkt mijn ministerie samen met het Ministerie van VWS en de partijen in het veld aan verdere verfijning van die communicatie en toegankelijk maken van beschikbaar materiaal. In het kader van het Intensiveringsplan vogelgriep preventie wordt communicatie voor publiek en professionals nog geüpdated en verbeterd waar nodig.

Wordt de gewenste effectiviteit behaald?

Antwoord

De communicatie is erop gericht om adviezen over veilig werken met dode vogels bij de juiste partijen in het veld te krijgen. Er zijn al adviezen over het veilig werken met dode vogels met vogelgriep, onder andere in de Leidraad omgang met wilde vogels met vogelgriep³. De bekendheid hiermee in de diverse organisaties en regio's varieert, dat is een aandachtspunt binnen het bovengenoemde platform wilde dieren.

Welke lessen kunnen de Ministers trekken uit de landelijke voorlichtingscampagne over de varkenspest?

Antwoord

² Leidraad omgang met wilde vogels met vogelgriep | Rapport | Rijksoverheid.nl.

In de communicatie in het kader van de vogelgriep is het belangrijk dat de juiste boodschap bij de juiste doelgroep terecht komt. Hierin kunnen we leren van de voorlichtingscampagne in het kader van Afrikaanse varkenspest (AVP). De borden die de Minister van LNV, in samenwerking met een communicatiebureau, heeft laten ontwerpen en op parkeerplaatsen langs internationale verkeersroutes heeft laten plaatsen zijn erop gericht om internationale reizigers (bijvoorbeeld vrachtwagenchauffeurs van internationale transporten) te waarschuwen geen varkensvleesproducten in de natuur of op parkeerplaatsen achter te laten, maar afval te deponeren in de daarvoor bestemde afvalbakken. Het achterlaten van vleesproducten in de natuur vormt namelijk een risico op introductie van AVP in wilde zwijnen in Nederland. Dit is een mooi voorbeeld van de juiste communicatie gericht op de juiste doelgroep.

Op welke wijze draagt de huidige lage snelheid bij aan oplopende tijd en risico's, zo vragen deze leden.

Antwoord

De Minister van LNV herkent dit beeld niet. Lokaal is er al veel aandacht voor voorlichting. Met name op de plekken waar nu vogelgriep is, worden borden geplaatst en de mensen in het veld voorgelicht. Binnen het landelijk platform is het Ministerie van LNV bezig om die communicatie verder te verfijnen en te optimaliseren.

CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van onderliggende stukken en hebben nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben na het lezen van de stukken vragen over de uitvoering van de eerder ingediende motie van het lid Boswijk c.s. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 40). Deze leden benadrukken dat deze breed aangenomen (Handelingen II 2022/23, nr. 33, item 33) motie is ingediend ná casu quo naar aanleiding van de eerder al door de Minister aangekondigde actie op het punt van telprotocollen en dat de motie zodoende een aanvulling en bijsturing van de eerdergenoemde actie betreft. Kan de Minister aangeven waarom in de nieuwe brief uitsluitend aan de eerdergenoemde acties wordt gememoreerd, waardoor dus geen uitvoering aan de motie wordt gegeven? Voornoemde motie gaat echter niet alleen over een gezamenlijk te ontwikkelen, breed gedragen telprotocol, maar verzoekt daarnaast ook om een breed gedragen analyse- en beoordelingssystematiek om de staat van instandhouding van algemeen voorkomende soorten te beoordelen. Kan de Minister aangeven op welke manier hieraan wordt gewerkt, hoe het afwegingsproces tussen de diverse beschikbare methoden gaat worden vormgegeven en hoe daarbij zorg wordt gedragen voor een goede aansluiting op de doelsoortgroepen en doelstellingen van de diverse door de Europese Unie (EU) en International Union for Conservation of Nature (IUCN) vastgestelde methoden?

Antwoord

Door onderzoekers van Wageningen Environmental Research (WENR) is onderzoek uitgevoerd naar de Staat van Instandhouding van haas en konijn. WENR heeft voor de beoordeling van de Staat van Instandhouding de methodiek gebruikt die door de Europese Commissie is vastgesteld voor habitatrictlijnsoorten. Deze methodiek is gebaseerd op de meest recente ecologische en juridische inzichten en levert ook voor soorten die niet op de HR vermeld staan (zoals haas en konijn) een betrouwbare

beoordeling op (Bastmeijer, 2018³). Ik heb vertrouwen in de gebruikte methodiek. De door WENR in het onderzoek naar de Staat van Instandhouding van haas en konijn gebruikte analyse- en beoordelingssystematiek is op dit moment onderwerp van een bodemprocedure. Ik wacht de uitkomst van deze procedure met vertrouwen af. Intussen wordt gewerkt aan het verbeteren en valideren van de telgegevens van de WBE's met als doel in de toekomst ook die gegevens mee te kunnen nemen in beoordeling van de staat van instandhouding en bijbehorende besluitvorming. Om dit proces te begeleiden wordt een externe partij ingeschakeld. Mijn ministerie is hierover in gesprek met de verschillende betrokken partijen.

De leden van de CDA-fractie lezen in de brief dat hbo-instellingen samen met partners aan een voorstel voor het ontwikkelen van een nieuwe telsystematiek werken, welke voor 20 april 2023 moet worden ingediend. Aangezien deze datum inmiddels is verstreken vragen deze leden wat hiervan de huidige stand van zaken is. Is of wordt de call for proposals naar aanleiding van de recente moties al voorzien van een aanvullende opdracht om ook de beoordelingssystematiek voor de Staat van Instandhouding te onderzoeken? Graag ontvangen deze leden een toelichting van de Minister.

Antwoord

Helaas zijn er geen inschrijvingen geweest op de NWO-call. Net als uw Kamer vind ik het belangrijk dat er een gedragen wetenschappelijk telprotocol komt en daarom is mijn ministerie gestart met het voorbereiden van een nieuwe opdrachtverlening, hierover zijn de eerste verkennende gesprekken met potentiële opdrachtnemers reeds gevoerd. Zoals ik eerder met uw Kamer heb gedeeld (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 120) zet ik me in voor een breed gedragen wetenschappelijke methodiek. De eerste gesprekken hierover met relevante stakeholders hebben al plaatsgevonden. Ten aanzien van de beoordelingssystematiek, verwijs ik naar mijn antwoord op de vorige vraag.

De leden van de CDA-fractie willen tot slot nogmaals benadrukken bezorgd te zijn over de situatie omtrent de wolf in Nederland. Deze leden zien uit naar het advies van de RDA en zullen vervolgens een standpunt innemen. Kan de Minister aangeven wanneer het advies van de RDA wordt verwacht?

Antwoord

De RDA zal eind 2023 een eerste advies geven op basis van de gesprekken die tot dan toe zijn gevoerd in het kader van de maatschappelijke dialoog.

PvdD-fractie

Plezierjacht, landelijke vrijstelling en schadebeheersing

De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van de onderliggende stukken en hebben hierover kritische vragen.

De leden van de PvdD-fractie merken op dat hazen, konijnen, fazanten, houtduiven en wilde eenden zelfs zonder aangetoond(e) nut of noodzaak mogen worden geschoten, mits de soorten in een goede staat van instandhouding zijn. Als aan die voorwaarde niet wordt voldaan verbiedt de wet de plezierjacht. Hoewel dit (deels) is gebeurd bij hazen en konijnen,

³ Bastmeijer, K. (2018). Onderzoek naar de betekenis van «de gunstige staat van instandhouding», met name in het kader van de beoordeling van ontheffingsaanvragen onder de Wet natuurbescherming.

wordt de wet nog lang niet goed nageleefd. De houtduif, bijvoorbeeld, een in ons land overwinterende vogel, mag nog worden bejaagd terwijl ook die volgens de cijfers van het Sovon Vogelonderzoek een zeer ongunstige staat van instandhouding heeft. De regering erkent dat het op grond van verdragen verboden is om te jagen op soorten die er slecht voor staan. Kan de Minister aangeven op welke wettelijke gronden de houtduif, de wilde eend en de fazant nog steeds mogen worden bejaagd, ook voor plezier (zonder nut of noodzaak), terwijl hun staat van instandhouding dit volgens de wet niet toestaat?

Antwoord

Zoals ik heb gedeeld in mijn brief van 4 april jl. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 120) heb ik besloten een traject op te starten om het huidige systeem van faunabeheer tegen het licht te houden, om te komen tot een toekomstbestendig stelsel. Daarbij betrek ik de resultaten van de impactanalyse, de ontwikkeling van het telprotocol en onderzoek naar de schade door landelijk aangewezen en vrijgestelde soorten. Ook uitkomsten van lopende juridische procedures over dit onderwerp worden daarbij betrokken. Ik heb de afweging gemaakt om niet vooruit te lopen op deze ontwikkelingen. De huidige regeling, waarbij jacht op konijn landelijk niet geopend is en jacht op haas in drie provincies niet geopend is, blijft dan ook omwille van de continuïteit voor tenminste het komende jachtseizoen van kracht.

In aanvulling daarop is het zo dat mijn ministerie laat uitzoeken wat de oorzaken zijn voor de achteruitgang van de stand van de wildlijstsoorten en welke herstelmaatregelen mogelijk zijn. Hierbij wordt ook expliciet de factor jacht meegenomen.

Kan de Minister tevens aangeven op basis van welke wettelijke grond de landelijke vrijstelling schadebestrijding wordt vergeven voor soorten die zich evenmin in een goede staat van instandhouding bevinden? Deze zouden eveneens niet mogen worden geschoten, op grond van welke overweging gebeurt dit dan toch, zo vragen deze leden. Deze leden vinden het opmerkelijk dat de Minister in dergelijke gevallen tegen gerechtelijke uitspraken in hoger beroep gaat, in plaats van de staat van instandhouding van de soorten te verbeteren.

Antwoord

De landelijke vrijstelling is op basis van artikel 3.15, eerste lid van de Wnb afgegeven voor soorten die zich destijds in een gunstige staat van instandhouding bevonden, die in het hele land schade veroorzaakten en waarvoor geen alternatieve methode bestond om de schade tegen te gaan. Zie voor de huidige situatie mijn antwoord op de vragen van de leden van de D66-fractie.

Waarom zet de Minister niet in op het verbeteren van de staat van instandhouding van de soorten die niet zouden mogen worden geschoten, maar waarbij dit desondanks wel gebeurt? Is de Minister zich ervan bewust dat hiermee de wet wordt overtreden? Is de Minister bereid hier onverwijld verandering in te brengen? Zo ja, op welke termijn en wijze? Zo nee, kan de Minister helder uiteenzetten waarom niet?

Antwoord

Zoals ik heb aangegeven in het antwoord op de eerste vraag van de leden van uw fractie heb ik besloten een traject op te starten om het huidige systeem van faunabeheer tegen het licht te houden, om te komen tot een toekomstbestendig stelsel. Ik heb de afweging gemaakt om niet vooruit te lopen op deze ontwikkelingen. De huidige regeling, waarbij jacht op konijn landelijk niet geopend is en jacht op haas in drie provincies niet geopend

is, blijft dan ook omwille van de continuïteit voor tenminste het komende jachtseizoen van kracht.

In aanvulling daarop is het zo dat mijn ministerie laat uitzoeken wat de oorzaken zijn voor de achteruitgang van de stand van de wildlijstsoorten en welke herstelmaatregelen mogelijk zijn. Hierbij wordt ook expliciet de factor jacht meegenomen.

De leden van de PvdD-fractie merken tevens op dat de meeste onderzoeken die momenteel worden gedaan met betrekking tot de jacht, aantonen dat er veel te weinig basaal ecologisch onderzoek is gedaan naar de staat van instandhouding van soorten op de wildlijst. Daarbij komt dat er de afgelopen jaren geen cijfers zijn bijgehouden over de «schade» door hazen en konijnen, omdat ze zijn aangewezen als «wildlijstsoorten». Daardoor ontbreekt nu de wettelijke onderbouwing voor de stelling dat deze soorten significante schade aanrichten. Ontheffingen die worden afgegeven in het kader van schadebestrijding zijn dus op drijfzand gebaseerd. Er is immers geen schadehistorie. Of er (significante) schade is of zal optreden, is bij gebreke van deugdelijke onafhankelijke vastgestelde onderzoeksgegevens pure speculatie. Toch is de verwachting van deze leden dat veel provincies, juist door het sluiten van de plezierjacht op hazen en konijnen, veel ontheffingen zullen afgeven in het kader van het voorkomen of bestrijden van schade. Herkent de Minister deze trend? Wat vindt de Minister ervan om ontheffingen voor deze soorten zeer strikt te monitoren? Is de Minister bereid om provincies te verzoeken dit te doen? Zo ja, op welke termijn en wijze? Zo nee, waarom niet, zo vragen deze leden.

Antwoord

Deze trend is mij niet bekend. Provincies zijn het bevoegd gezag voor het natuurbeleid. Ook het afgeven van ontheffingen is een provinciale bevoegdheid. Provincies hanteren daarvoor de vereisten die de Wnb stelt aan ontheffingverlening. Ik heb er alle vertrouwen in dat provincies hun bevoegdheden uitoefenen conform de Wnb en wil derhalve niet een monitoring-rol uitoefenen met betrekking tot de manier waarop provincies deze bevoegdheden uitoefenen.

De leden van de PvdD-fractie merken hierbij op dat het ontbreken van langjarige data over «schade» door andere diersoorten eveneens ontbreekt. Deze leden constateren dat Nederland veel te weinig aandacht heeft besteed aan ecologische onderbouwingen voor het vergeven van ontheffingen van het jachtverbod op grond van veronderstelde schade. Herkent de Minister deze constatering? Erkent de Minister dat geen enkele soort altijd en overal als schadelijk kan worden aangemerkt? Is de Minister het ermee eens dat er geen data zijn over de effectiviteit van dit beleid of over alternatieve vormen van beheer? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is de Minister van plan hieraan te doen?

Antwoord

BIJ12 beschikt over langjarige data met betrekking tot schade van diverse soorten op basis waarvan provincies kunnen besluiten een ontheffing te verlenen.

Recente gegevens over schade veroorzaakt door landelijk vrijgestelde en bejaagbare soorten zijn niet of nauwelijks beschikbaar. Deze gegevens zijn wel nodig ter onderbouwing van het beleid. Ik zet me daarom, samen met provincies, in om hierover zo snel mogelijk de benodigde duidelijkheid te krijgen.

Schade die door een soort veroorzaakt wordt, is altijd afhankelijk van de locatie en het gewas. De zwaarte van het wettelijk belang, de staat van instandhouding en redelijke alternatieve maatregelen onder de lokale

omstandigheden maken deel uit van de door het bevoegd gezag te maken afweging over ontheffingen.

De leden van de PvdD-fractie willen weten welke maatregelen de Minister gaat nemen om de stand van de konijnen en hazen in het landelijke gebied te verbeteren in lijn met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) Wat is de relatie tot de basiskwaliteit natuur en het NPLG, zo vragen deze leden.

Antwoord

Naar aanleiding van de beoordeling van de staat van instandhouding voor haas en konijn als ongunstig heeft mijn ministerie een onderzoek uitgezet naar de oorzaken voor de achteruitgang in de stand van hazen en konijnen en mogelijke herstelmaatregelen. Dit onderzoek wordt naar verwachting in Q4 van 2023 opgeleverd.

Via het NPLG worden verschillende ruimtelijke opgaven in samenhang met elkaar opgepakt. Provincies stellen hiervoor gebiedsplannen op. Er wordt binnen dit programma niet specifiek ingezet op het verbeteren van de stand van hazen en konijnen, maar het ligt voor de hand dat deze soorten kunnen meeprofiteren van verbeteringen in de kwaliteit van het landelijk gebied.

Jachtkaarten

De leden van de PvdD-fractie vragen of de Minister op de hoogte is van het feit dat jachtkaarten, waarop jagers de grootte van hun aaneengesloten jachtgebied aangeven, wel bij de politie worden gedeponeerd, maar niet vrij ter inzage zijn voor belanghebbenden en belangstellenden.

Antwoord

De huurcontracten en bijbehorende jachtkaarten zijn naar hun aard privaatrechtelijke overeenkomsten. Daarmee zijn zij niet vrij ter inzage voor belanghebbenden en belangstellenden.

Op welke wijze wordt toezicht uitgeoefend op de correcte weergave van jachtgebieden in jachtkaarten?

Antwoord

De huurcontracten en de jachtkaarten worden gecontroleerd door de korpschef, voordat een beslissing wordt genomen op het verstrekken van de jachtakte. De controle ziet toe op de juistheid van de huurcontracten en de juistheid van het jachtveld.

Daarnaast ziet het bestuur van de betrokken wildbeheereenheid vanuit haar wettelijke taak toe op de juistheid van de huurcontracten en het jachtveld.

Hoe kan worden zeker gesteld dat particuliere of institutionele grondeigenaren die geen toestemming geven voor jacht op hun terreinen, desalniettemin worden opgenomen in de jachtkaarten alsof ze wel toestemming zouden hebben gegeven? Is het strafbaar wanneer jagers zonder toestemming terreinen opnemen in de jachtkaart en voorgeven dat de eigenaar daarmee zou hebben ingestemd? Welke strafmaat staat daarop en is de Minister bereid elke grondeigenaar toegang te bieden tot de gegevens rond de in jachtkaarten opgenomen gebieden? Zo nee, waarom niet en hoe kunnen grondeigenaren dan controleren of hun terreinen niet zonder toestemming zijn opgenomen in de jachtkaart? Zo ja, op welke termijn en wijze?

Antwoord

Indien jagers zonder toestemming van de eigenaar terreinen opnemen in de jachtkaart is er sprake van valsheid in geschrifte. Valsheid in geschrifte is strafbaar gesteld in artikel 225 van het Wetboek van Strafrecht.

Ik ben niet beslissingsbevoegd om grondeigenaren toegang te bieden tot de gegevens rond de in jachtkaarten opgenomen gebieden. De jachtkaarten en de daarbij behorende huurcontracten zijn naar hun aard privaatrechtelijke overeenkomsten.

Zoals ik hierboven heb aangegeven beschikt de plaatselijke wildbeheereenheid over de huidige jachtkaarten voor hun werkgebied. Het bestuur van de wildbeheereenheid ziet toe op de juistheid van jachtkaarten. Grondeigenaren of terreinbeheerders kunnen zich aansluiten bij de betreffende wildbeheereenheid en hebben hierdoor zelf ook inzicht in de jachtkaarten.

Deze leden vragen of de Minister ook nader beleid kan ontwikkelen op de hoogte van de strafmaat voor mensen die ten onrechte aangeven dat bepaalde terreinen worden opgenomen in een jachtkaart zonder toestemming van de eigenaar van die terreinen.

Antwoord

Valsheid in geschrifte is een strafbaar feit in het Wetboek van Strafrecht en kent een zelfstandige strafmaat. Het artikel is van toepassing op allerlei zaken die in de maatschappij kunnen spelen waarbij geschriften zijn vervalst of als vals worden gebruikt. De strafmaat voorziet in voldoende mate in een strafrechtelijke aanpak.

Bever

De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van een evenement waarbij mogelijk de beschermde bever werd geserveerd. Klopt het dat het doden van beschermde bevers op grond van een ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb) mogelijk is? Zo ja, op basis van welke argumenten wordt deze ontheffing gegeven? Zijn er ook voorschriften over wat er moet worden gedaan met het dode dier? Is het mogelijk om geschoten beschermde bevers te consumeren? Zo ja, op basis van welke (wettelijke) voorschriften? Zo nee, is een organisatie die bever serveert hiermee in overtreding? Is het überhaupt mogelijk om wilde dieren, die worden geschoten in het kader van schadebeheersing of populatiecontrole, te consumeren of te serveren? Kan worden aangegeven welke soorten mogen worden geschoten en geconsumeerd en welke niet, zo vragen deze leden.

Antwoord

Bevers zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wnb. Het is echter mogelijk om onder voorwaarden ontheffingen te verlenen voor het doden van bevers. Die voorwaarden zijn dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat voor het doden, het doden een wettelijk vastgelegd doel dient en het doden geen afbreuk doet aan het streven de populaties van bevers in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Provincies zijn het bevoegd gezag voor het verlenen van een ontheffing.

De Wnb is van toepassing op dode en levende dieren. In art 3.6, eerste lid, van deze wet is een verbod opgenomen om dode bevers te verkopen. Artikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming geeft echter aan dat aan een ieder vrijstelling wordt verleend voor het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van een dode bever, of producten daarvan. Deze vrijstelling geldt uitsluitend indien het dier aantoonbaar is verkregen overeenkomstig het bepaalde bij

en krachtens (onder andere) artikel 3.18, eerste lid, van de Wnb. Hierin is bepaald dat Gedeputeerde Staten opdracht kunnen verlenen tot het doden van bevers.

Consumptie van de gedode bevers is mogelijk mits voldaan wordt aan de regelgeving voor voedselveiligheid uit EU-Verordening 2004/853. Een jager mag kleine hoeveelheden vrij wild of vlees van vrij wild rechtstreeks verkopen aan poeliers of restaurants. Bevers vallen voor wat betreft de regels over het gebruik van vlees binnen de categorie «vrij wild». Bij dat wild moet een verklaring van eerste onderzoek van een gekwalificeerd persoon aanwezig zijn. Een gekwalificeerd persoon is een jager die een opleiding heeft gehad waarin hij geleerd heeft om te beoordelen of het karkas en de organen van het geschoten dier afwijkingen bevatten op het gebied van diergezondheid of voedselveiligheid. Deze en andere bevindingen moeten vastgelegd worden op deze verklaring. Als er naar het oordeel van de gekwalificeerde persoon geen abnormaliteiten te zien waren, mag het wild voor menselijke consumptie in de handel worden gebracht. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) controleert regelmatig bij poeliers en restaurants waar wild op de kaart staat.

Wolf

De leden van de PvdD-fractie zien een mogelijke tegenstrijdigheid in de uitwerking van de aangenomen moties over de beschermde status van de wolf van respectievelijk het lid Vestering c.s. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 69) (Handelingen II 2022/23, nr. 33, item 33) en het lid Van der Plas (Kamerstuk 33 576, nr. 338) (Handelingen II 2022/23, nr. 39, item 56). Deze leden beschouwen hun aangenomen motie als niet uitgevoerd wanneer na advies van de RDA aan de beschermde status van de wolf zal worden getornd. Is de Minister het ermee eens dat de huidige wetgeving voldoende opties biedt om de status van de wolf niet heilig te maken, zoals de aangenomen motie van het lid Van der Plas oproept? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik ben van mening dat de Wnb de kaders biedt om samen te leven met de wolf. De door u genoemde moties illustreren echter de verdeeldheid in uw Kamer en in de maatschappij over de aanwezigheid van de wolf en het samenleven met de wolf. Daarom vind ik het belangrijk dat eerst de maatschappelijk dialoog gevoerd wordt en de RDA advies uitbrengt.

De leden van de PvdD-fractie vragen of de Minister de opvatting van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) deelt, zoals gecommuniceerd op social media, dat veehouders die geen wolfwerende beschermingsmaatregelen nemen (nog) niet in overtreding zouden zijn.

Antwoord

Zoals ik op 30 maart jl. in mijn beantwoording op de vragen van het lid Vestering (Aanhangsel Handelingen II 2022/23, nr. 2083) heb aangegeven, is in artikel 1.6, derde lid, van het Besluit houders van dieren sprake van een open norm. Het artikel bepaalt dat een dier, indien het niet in een gebouw wordt gehouden, zo nodig bescherming moet worden geboden tegen roofdieren. Er is echter niet nader ingevuld hoe houders van dieren invulling aan deze verplichting dienen te geven. Voor toezichthouders is het daarom lastig om te bepalen in welke gevallen er sprake is van een overtreding. De NVWA voert op dit moment analyses uit om een beeld te krijgen in welke gevallen welke maatregelen nodig en passend zijn ter bescherming tegen een wolvenaantal. Gelet op de omstandigheid dat de wolf zich pas relatief recent opnieuw heeft gevestigd in Nederland en de transitieperiode die de vestiging van de wolf met zich brengt, kan uit de

genoemde verplichting nu nog niet worden afgeleid dat een houder onder alle omstandigheden wolfwerende maatregelen zou moeten treffen. Dat betekent dus ook dat een houder die nog geen wolfwerende maatregelen heeft getroffen, niet zonder meer in overtreding zou zijn van artikel 1.6, derde lid, van het Besluit houders van dieren.

Is de wet op dit punt tijdelijk buiten werking gesteld of is mogelijk hooguit besloten de handhaving tijdelijk op dit punt op te schorten? Deelt de Minister de mening dat artikel 1.6 lid 3 van de Wet dieren onverkort van kracht is?

Antwoord

Artikel 1.6, derde lid, van het Besluit houders van dieren is van kracht. Zoals ik in het voorgaande heb gemeld, dient er voor de praktijk eerst meer duidelijkheid te komen over wat in concrete gevallen vereist is op grond van deze open geformuleerde norm.

Wanneer is de Minister bereid de NVWA op te dragen de handhaving in gang te zetten nu het publieke debat in toenemende mate de wolf als schuldige aanwijst in situaties waarin deugdelijke wolfwerende maatregelen ter voorkoming van schade ontbreken? Zo ja, op welke termijn en wijze? Zo nee, waarom niet en gebaseerd op welke wettelijke uitzonderingsgrond, zo vragen deze leden,

Antwoord

De NVWA voert risico-gebaseerde inspecties uit op de naleving van regels ter bescherming van het welzijn van dieren die buiten worden gehouden. Op dit moment onderzoekt de NVWA in welke gevallen welke maatregelen nodig en passend zijn ter bescherming tegen een wolvenaantal. De NVWA betreft bij deze analyse ook andere organisaties die nauw betrokken zijn bij het wolvendossier. Hierbij neemt de NVWA ook in overweging dat de open norm niet alleen betrekking heeft op de wolf, maar ook op andere roofdieren. De NVWA stelt mij op de hoogte van de uitkomsten van de analyse.

Dassen

De leden van de PvdD-fractie merken op dat er plannen zijn om op de hogere zandgronden zonnepanelen te plaatsen. Vaak zijn deze gronden waardevolle foerageergebieden voor dassen. Dit, omdat ze zich dichtbij kraamburchten bevinden waar dassenjongen afhankelijk zijn van (het foerageren van) hun moeder. Onduidelijk is welke invloed het plaatsen van zonnepanelen heeft op het voedsel voor de das en daarmee op de functionaliteit van de burcht. Deze leden merken op dat hoge zandgronden cruciaal zijn voor de das. Klopt het dat de Wageningen University en Research (WUR) momenteel onderzoek laat doen naar de effecten van de panelenvelden op flora- en fauna? Hoe wordt de impact van zonnepanelen op soorten die (in)direct afhankelijk zijn van flora en fauna en die mogelijk worden aangetast door plaatsing van zonnepanelen meegenomen? Worden de mogelijke effecten van zonnepanelen op voedselbeschikbaarheid en op de das in het algemeen onderzocht? Zo nee, waarom niet en is de Minister bereid om de WUR te verzoeken de das expliciet mee te nemen in het onderzoek?

Antwoord

In Regionale Energie Strategieën (RES) worden nationale afspraken uit het Klimaatakkoord in de praktijk gebracht. Dit gebeurt in een landsdekkend programma van 30 regio's. Gemeenten zoeken samen met provincie, waterschappen en netbeheerders naar goede plekken voor zonnepanelen en windturbines. De zoekgebieden zijn eerst globaal, maar langzamerhand

wordt steeds duidelijker welke plekken het meest geschikt zijn. Het overzicht van de regio's is te vinden op www.regionale-energiestrategie.nl.

Provincie Gelderland bijvoorbeeld, één van de provincies waar zich hogere zandgronden bevinden, heeft binnen de RES zes regio's onderscheiden. Een deel daarvan overlapt met de hogere zandgronden, waarvan een deel leefgebied van de das is. De das leeft in bosrijke gebieden maar zoekt zijn voedsel in graslanden. Het is nog onbekend of dassen van zonneparken gebruik maken voor het vinden van voedsel.

De WUR voert onderzoek uit naar effecten van de zonneparken op flora en fauna en bodem.⁴ Ook werkt WUR aan het ontwikkelen van een natuurkwaliteitslabel voor zonneparken (Ecocertified).⁵ Dit heeft als doel om toekomstige zonneparken zodanig in te richten en te beheren dat ze ook van waarde zijn voor flora en fauna. De onderzoeken van de WUR zijn niet specifiek gericht op de das. Het onderzoek richt zich in brede zin op de mogelijkheden van natuurinclusief ontwerpen gebruik van zonneparken. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de waarde die zonneparken nog kunnen hebben als leefgebied voor planten en diersoorten maar ook de negatieve effecten die zonneparken kunnen hebben op leefgebieden voor planten en diersoorten en hoe deze effecten kunnen worden geminimaliseerd.

Voorafgaand aan de aanleg van zonneparken moet altijd in beeld wordt gebracht voor welke beschermde planten- en diersoorten dit nadelige gevolgen kan hebben en welke maatregelen getroffen kunnen worden om deze effecten te voorkomen of te minimaliseren. Dit is een verplichting die volgt uit de Wnb. Provincie Gelderland heeft specifieke richtlijnen voor zonneparken die overlappen met het leefgebied van de das. De Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben hiertoe de «Uitvoeringsregels Wet natuurbescherming 2018» gewijzigd.

Natuurcompensatie Tweede Maasvlakte

De leden van de PvdD-fractie merken op dat de rechter afgelopen november 2020 heeft geëist dat het kabinet binnen zes weken met een plan voor natuurcompensatie op de Tweede Maasvlakte, het uitbreidingsproject van de Rotterdamse haven, moet komen. De natuurcompensatie zou in eerste instantie worden gerealiseerd door in de Voordelta een bodembeschermingsgebied in te stellen ter grootte van tien keer de omvang van de Tweede Maasvlakte. In dit bodembeschermingsgebied zou minder worden gevestigd met sleepnetten om onderwaternatuur de kans te geven te herstellen. Uit onderzoek is gebleken dat in de praktijk van bodemrust geen sprake is. Met name garnalenvisserij is in de afgelopen 14 jaar juist flink toegenomen. De rechtbank suggereerde eind vorig jaar een verbod op bodemberoerende visserij in het gebied om aan de natuurcompensatie te voldoen. De Minister heeft besloten om bodemberoerende visserij alsnog binnen zes maanden te verbieden in het bodembeschermingsgebied.

De leden van de PvdD-fractie merken op dat in die gebieden waar niet wordt gevestigd, zoals rond de Brouwersdam, nu al zichtbaar is wat een rijke natuur dit oplevert. Hier herstelt de natuur zich richting de oorspronkelijke soortenrijkdom met wel 150 soorten op de zeebodem, zoals natuurlijke riffen van oesters- en mosselbanken met sponzen, anemonen, kreeftach-

⁴ <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/projecten/wageningen-solar-research-programme/biodiversiteit-en-natuur.htm>.

⁵ <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksprojecten-Inv/soorten-onderzoek/kennisonline/ecocertified-zonneparken.htm>.

tigen, schelpkokerwormen en allerhande bijbehorend zeeleven. In zo'n rijke biotoop ontstaat een kraamkamer voor veel soorten en ook trekvisserij, zeevogels en grotere zeezoogdieren profiteren daarvan. De leden van de PvdD-fractie merken op dat Rijkswaterstaat het bevoegd gezag is. De provincies Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant zijn mede-bevoegd gezag voor de Deltawateren. Voor de Voordelta is een individueel beheerplan opgesteld en per 1 maart 2022 verlengd met instemming van Gedeputeerde Staten (GS) van Zuid-Holland en Zeeland. De andere gebieden zijn opgenomen in het beheerplan Deltawateren, dat is verlopen op 17 november 2022. Vanwege de ecologische druk op de gebieden is er vanuit de provincie Zuid-Holland, op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau, aangegeven dat een snellere procedure en een andere volgorde in de afhandeling van de gebieden de voorkeur heeft. Rijkswaterstaat geeft aan dat dit om praktische redenen, met name vanwege capaciteit, niet haalbaar is. De provincie Zuid-Holland heeft aangegeven dat zij het bijzonder spijtig vindt dat het niet lukt om eerder nieuwe beheerplannen op te stellen, want het betekent dat het noodzakelijk is om langer te werken volgens de vigerende beheerplannen, die nu al verouderd zijn.⁶ De provincie moet zich nu conformeren aan de planning zoals Rijkswaterstaat voorstelt, inclusief verlenging zonder herziening, omdat een periode zonder beheerplan ook zeer onwenselijk is. De verantwoordelijkheid om nog maximaal zes jaar op basis van verouderde beheerplannen te werken, ligt dan ook bij Rijkswaterstaat. Deelt de Minister de mening dat de nieuwe beheerplannen versneld dienen te worden opgesteld?

Antwoord

In april vorig jaar heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat aangegeven waarom is gekozen voor het verlengen van beheerplannen (Kamerstuk 32 670, nr. 205). Er is met name tijd nodig voor monitoring en de evaluatie van de ecologische effecten van de maatregelen, om te bepalen wat aanvullend nodig. Daarnaast is het de wens om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de uitkomsten van het traject voor de actualisatie van het Natura 2000-doelensysteem (Kamerstukken 33 576 en 32 670, nr. 189).

Op 17 november 2022 is met instemming van alle bevoegde instanties, inclusief de provincie Zuid-Holland, het verlengingsbesluit Natura 2000-Beheerplan Deltawateren in werking getreden⁷. Zoals aangegeven in de beantwoording van schriftelijke Kamervragen van 7 juni 2022 is voor de Voordelta en de Deltawateren het streven om deze in 2027 te actualiseren, behalve voor Haringvliet dat voor 2026 op de planning staat. Dit betekent niet dat wordt gewacht met het nemen van de benodigde natuurmaatregelen. Deze maatregelen hoeven niet in het beheerplan te zijn opgenomen, maar zijn een directe wettelijke verplichting (artikel 2.2 en 2.6 Wet natuurbescherming). Dit staat dus los van de verlenging van beheerplannen.

Welke maatregelen gaat de Minister treffen om ervoor te zorgen dat bodemberoerende visserij binnen zes maanden wordt verboden? Op welke wijze zal de handhaving worden gerealiseerd? Hoe vaak en waar vindt handhaving plaats of gaat zij plaatsvinden in het bodembeschermingsgebied van de Voordelta? Welke planning en aanpak wordt hiervoor gehanteerd?

Antwoord

⁶ Rijkswaterstaat, 24 december 2021, «Toelichting afspraken N2000 beheerplannen» (<https://www.zuid-holland.nl/publish/besluitenattachments/verlenging-beheerplan-deltawateren/brf-toelicht-afspr-n2000-beheerplannen-rws-2021-45458-digitaal-getekend-door-t-v.pdf>).

⁷ Stcrt. 2022, nr. 31484.

Ik ben gestart met de voorbereiding van een nieuw toegangsbeperkingsbesluit (TBB) om de alternatieve compensatie van Maasvlakte II te borgen. Binnen 6 maanden na publicatie van het ontwerpbesluit wordt er een definitief toegangsbeperkingsbesluit genomen. Momenteel is de dialoog van Natuurcompensatie Voordelta herstart en wordt er gewerkt aan een alternatief pakket aan maatregelen om de compensatieopgave te realiseren.

Regulier toezicht op visserijactiviteiten in Natura 2000-gebieden wordt uitgevoerd door de NVWA volgens het jaarplan van de NVWA. Via veiligheidsmanagementsystemen (VMS) en automatische identificatiesystemen (AIS), zee-inspecties en inspecties vanuit de lucht wordt gecontroleerd of verboden visserijactiviteit in de betreffende gebieden (Voordelta) plaatsvindt. Voor zover beschikbaar wordt daarbij gebruik gemaakt van registratie van visserijactiviteit door middel van een black box. Indien er een overtreding wordt geconstateerd, zal de NVWA handhavend optreden.

De leden van de PvdD-fractie merken op dat GS heeft ingestemd met het verzoek van Rijkswaterstaat tot een verlenging van het beheerplan van Natura 2000-gebied Voordelta (dat op 17 november 2016 is vastgesteld) voor een periode van maximaal zes jaar. Kan de Minister aangeven welke soorten en habitattypen in de afgelopen tien jaar zijn afgenomen, bijvoorbeeld tureluurs, kluten, kuifduikers, toppers en zwarte zee-eend? Wat is de aanpak om deze soorten in een goede staat van instandhouding te brengen?

Antwoord

Of vogelsoorten in de Voordelta achteruit zijn gegaan zal uit de evaluatie van beheerplan Voordelta blijken, maar voor zwarte zee-eend is er al lange tijd sprake van lage aantallen. Als uit de evaluatie van Beheerplan Voordelta zou blijken dat nieuwe of andere passende of instandhoudingsmaatregelen noodzakelijk zijn, zullen die worden opgenomen in het volgend beheerplan. Ook zijn er vanuit de vergunningplicht voor significant schadelijke activiteiten in de Voordelta sturingsmogelijkheden in relatie tot vogel- en vissoorten als er sprake is van negatieve gevolgen voor de staat van instandhouding. Vanuit natuurcompensatie Voordelta was sprake van opgaves voor grote stern, de visdief en de zwarte zee-eend, maar uit de eindrapportage Project Mainportontwikkeling Rotterdam blijkt dat het verloren zeegebied Maasvlakte 2 niet van grote betekenis voor deze vogelsoorten is. Daarom is dit vanuit de natuurcompensatie geen compensatieopgave meer enkel de 2.500 ha areaalverlies habitatype H1110B als gevolg van de aanleg van Maasvlakte 2 moet nog gecompenseerd worden.

In hoeverre heeft de (beroeps)visserij rondom dit gebied een negatieve impact gehad op de vismigratie voor bijvoorbeeld vissoorten als zalm, paling, steur, houting en fint?

Antwoord

In 2018 en 2019 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de impact van de verschillende visserijvormen op trekvis in de nabijheid van de Haringvlietsluizen (Van Rijssel et al., 2019: Impact van verschillende visserijvormen op trekvis). Dit rapport is eerder aan uw Kamer toegezonden met de Kamerbrief van 3 juli 2020 waarin u bent geïnformeerd over de beleidsvoornemens tot instelling van een Visserijvrije zone (VVZ) bij onder andere de Haringvlietsluizen (Kamerstuk 29 664, nr. 204). Uit het onderzoek blijkt dat de meeste visserijvormen in absolute aantallen een redelijk beperkte impact hebben op specifieke trekvissoorten. Tegelijkertijd is bij alle visserijvormen altijd sprake van een zekere impact, waarbij de grootste invloed zich met name voordoet in een vrij

bepaalde zone van enkele honderden meters, tot in uitzonderlijke situaties kilometers, nabij de migratiepunten. Op basis hiervan is eerder besloten om aan de buitenzijde van de Haringvlietsluizen een VVZ in te gaan stellen van 1.500 meter. Over de stand van zaken hieromtrent bent u recent geïnformeerd in de schriftelijke beantwoording van openstaande vragen in het commissiedebat Tuinbouw en Visserij d.d. 9 februari 2023 (Kamerstukken 32 627 en 29 664, nr. 45).

Wat is de huidige stand van het kierbesluit, te weten dat de Haringvlietsluizen op een kier staan om vismigratie een kans te geven?

Antwoord

Rijkswaterstaat voert vanaf 2019 het Kierbesluit stapsgewijs in. Met het uitgebreid en meerjarig onderzoeks- en monitoringsprogramma Lerend Implementeren Kierbesluit houdt Rijkswaterstaat nauwkeurig in de gaten wat het effect is van de kieropeningen. Rijkswaterstaat meet de zoutconcentraties in het Haringvliet voortdurend en ook de ecologische effecten van het kieren worden nauwgezet gemonitord. De kennis uit de onderzoeken leidt tot een nieuwe manier van bedienen (kieren) van de Haringvlietsluizen. Een manier waarbij oog is voor de waterveiligheid, zoetwatervoorziening en natuur. De fase van Lerend Implementeren van het Kierbesluit, van de eerste proeven nu tot aan een nieuwe manier van bedienen van de sluisen, duurt 7 tot 10 jaar. In deze periode gaan de sluisen al wel zoveel mogelijk op een kier als dat verantwoord kan.

In hoeverre wordt het kierbesluit conform afspraak uitgevoerd en wat zijn de resultaten?

Antwoord

In de beantwoording van de voorgaande vraag is ingegaan op de stappen die tot dusver zijn gezet in de implementatie van het kierbesluit. Het lerend implementeren van het Kierbesluit wordt conform afspraak uitgevoerd. Zie ook «Kier Haringvlietsluizen» op de website van Rijkswaterstaat.⁸ De sluisopeningen die we met de huidige kennis al verantwoord kunnen bieden, nemen met het voortschrijden van de tijd toe. Een uitzondering daarbij was 2022. Door de langdurige droogte hebben de sluisen toen lang dicht gestaan, zowel bij het spuien (water van Haringvliet naar zee) als bij het kieren (water van zee naar Haringvliet). Bij het kieren gaat het op dit moment vaak nog over een relatief korte duur van de openingen en niet de gehele vloedperiode. Over de ecologische effecten kunnen op dit moment nog geen conclusies getrokken worden. Deze effecten worden gemonitord, maar voor het vaststellen van de resultaten hiervan is nog een langere tijdsperiode nodig.

Wat is de stand van zaken ten aanzien van de gemaakte afspraken: over het uitwerken van een gezamenlijke planning voor het beheer tijdens de verlengingsperiode, die gericht dient te zijn op zo snel mogelijke realisatie van de beheerplannen? Het oprichten van een bestuurlijke stuurgroep waarin die planning wordt afgestemd en vastgesteld? Het uitwerken en afstemmen van plannen van aanpak per gebied in gezamenlijke ambtelijke regiegroepen? En de (handhavings-) maatregelen om de natuur binnen de vigerende beheerplannen zo goed mogelijk te beschermen?

Antwoord

Sinds oktober 2022 vindt het bestuurlijke overleg «Stuurgroep Natura2000 Zuidwestelijke Delta» plaats waaraan bestuurders deelnemen vanuit

⁸ <https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/waterkwaliteit/maatregelen-waterkwaliteit/ruim-baan-voor-vis/kier-haringvlietsluizen>.

Rijkswaterstaat, LNV en de drie provincies (Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland). Het overleg vindt twee keer per jaar plaats.

Daarnaast wordt intensief samengewerkt in een ambtelijke regiegroep bestaande uit ambtenaren vanuit Rijkswaterstaat, de drie provincies, LNV en de regionale omgevingsdiensten; deze komt ongeveer één keer in de zes weken bij elkaar.

Het opstellen van de beheerplannen bestaat uit verschillende fasen; op dit moment vindt de ecologische evaluatie plaats. Rijkswaterstaat werkt op dit moment aan de gedetailleerde planning van de volgende fase «opstellen van de beheerplannen», teneinde het streven om deze in 2027 te actualiseren te behalen. Zodra deze planning bekend is wordt deze besproken in de regiegroep.

Ondertussen gaat het beheer en het treffen van maatregelen gewoon door. Regulier vindt er een uitvoeringsoverleg plaats (waaraan Rijkswaterstaat, provincies, LNV en regionale omgevingsdiensten deelnemen) waarin de praktische uitwerking van de beheermaatregelen wordt besproken en afgestemd.

Daarnaast heeft Rijkswaterstaat samen met de andere beheerders een lijst met tussentijdse maatregelen opgesteld. Deze maatregelen zijn ter bevordering van de natuurdoelen, zodat niet gewacht hoeft te worden op de nieuwe beheerplannen. Deze lijst wordt afgestemd in de bestuurlijke stuurgroep. De handhavende instanties, te wetende regionale omgevingsdiensten (in opdracht van de provincies), de Kustwacht (voor Natura 2000-gebied Voordelta) en NVWA (in opdracht van LNV) stellen jaarlijks een handavingsplan op.

Koraal

De leden van de PvdD-fractie merken op dat de stony coral tissue loss disease (SCTLD) nu ook Bonaire heeft bereikt. De ziekte heeft zich al verspreid naar veertien verschillende riffen en tast zogenaamde «reef builder» soorten aan. Mogelijk gaat het in de regio om twintig verschillende soorten hard koraal die door SCTLD worden aangetast. Dat is ongeveer een derde van de harde koraalsoorten rond de eilanden. De verwachting is dat grote delen van dit rif zullen afsterven. Deze leden merken op dat een concrete ziekteverwekker nog niet is gevonden. Wel wordt er gedacht aan een bacterie als ziekteverwekker, misschien nadat het koraal eerst is aangetast door een virus. Deze leden vragen of de Minister kan aangeven of er extra middelen beschikbaar worden gesteld om de ziekte te bestrijden en verdere verspreiding te voorkomen? Deelt de Minister de mening dat de aanwezigheid van deze ziekte het des te belangrijker maakt dat andere drukfactoren, zoals afvalwater en kusterosie, zo snel mogelijk worden aangepakt? Zo ja, hoe is de Minister van plan om de eilanden te helpen deze drukfactoren te verminderen en per wanneer? Is de Minister bereid om meer middelen vrij te maken om zorg te dragen voor het koraal dat van cruciaal belang is voor de eilanden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, per wanneer?

Antwoord

Ik deel de mening dat de effecten van een (zeer dodelijke) koraalziekte zoals *stony coral tissue loss disease* (STCLD) het belang benadrukken van een veerkrachtig koraalrif. Het verlagen of wegnemen van drukfactoren op het koraal door erosiebestrijding en (afval)waterbeheer om de waterkwaliteit te verbeteren blijven daarom een hoge prioriteit in de uitvoering van het Natuur en milieubeleidsplan Caribisch Nederland (NMBP). Hier zijn middelen voor beschikbaar en projecten reeds in uitvoering of in voorbereiding. Zo is onlangs een project gericht op actief koraalherstel gestart. Het actief bestrijden en voorkomen van verspreiding van STCLD is lastig. De oorzaak van STCLD wordt in internationaal verband nog nader

onderzocht. Bonaire heeft een actieplan voor de omgang met STCLD, dit is met name gericht op het monitoren van de ziekte en voor zover mogelijk het beperken van verdere verspreiding.⁹

De leden van de PvdD-fractie vragen of de Minister de mening deelt dat moet worden voldaan aan de vergunningsplicht van art. 14 Eilandsbesluit Onderwaterpark Bonaire. Zo nee waarom niet? Zo ja, is de Minister op de hoogte van de hoeveelheid bedrijven die zonder vergunning opereren in het Onderwaterpark Bonaire? Zo ja, hoeveel bedrijven zijn dit? Deelt de Minister de mening dat er geen of niet voldoende zicht is op bedrijven die gebruikmaken van het Onderwaterpark, waardoor dus ook minder zicht is op drukfactoren in het water? Deelt de Minister de mening dat een snelle handhaving van de vergunningsplicht nodig is om de druk op het Onderwaterpark af te laten nemen? Is de Minister bereid om te investeren in meer capaciteit bij het Openbaar Lichaam Bonaire (OPB), de Directie Ruimte en Ontwikkeling (DRO), in de vorm van natuurbeleidsmedewerkers en natuurvergunningverleners om aanvragen op grond van art. 14 Eilandsbesluit Onderwaterpark Bonaire sneller af te laten handelen? Welke samenwerking is er tussen inspecteurs van de Directie Toezicht en Handhaving (DTH) en de rangers van Stichting Nationale Parken Bonaire (STINAPA) op het gebied van toezicht en handhaving op deze vergunningsplicht? Kan de Minister bevestigen dat er al jarenlang wordt gedoogd dat ieder bedrijf, ook na incidenten, kan opereren in het onderwaterpark?

Antwoord

Ik deel de mening dat er door burgers en bedrijven voldaan moet worden aan wet- en regelgeving. Om deze reden heb ik in 2022 samen met mijn collega's van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) ondersteuning aan het openbaar lichaam Bonaire (OLB) verleend bij het vaststellen van een beleid inzake Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Ook wordt er door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een onderzoek uitgevoerd naar de uitoefening van de lokale VTH-taken voor de onderwerpen bouwen, milieu en natuur. Aan dit onderzoek neemt mijn ministerie deel voor het onderwerp natuur. In het rapport zullen conclusies worden gedaan over het functioneren van het VTH-stelsel en zullen aanbevelingen gedaan worden ter verbetering van het VTH-stelsel in Caribisch Nederland. Dit rapport zal op korte termijn met de Tweede Kamer gedeeld worden.

De leden van de PvdD-fractie vragen of de Minister kan aangeven wat het huidige beleid is ten aanzien van het sargassumwier, een andere drukfactor voor bedreiging van het zeeleven. Hoe wordt het wier bestreden? Hoeveel geld is er vanuit het Ministerie van LNV naar STINAPA gegaan om het wier te bestrijden? Kunt u aantonen dat het geld via het OLB is uitbetaald aan STINAPA? Uit welk potje was het geld afkomstig? Klopt het dat dit geld was bedoeld voor natuur en dat hiermee in totaal minder geld beschikbaar was voor bijvoorbeeld het uitvoeren van het Natuur- en milieubeleidsplan Caribisch Nederland? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe kan de Minister effectieve uitvoering van de plannen garanderen met minder middelen? Kunnen in aanloop naar de voortgangsrapportages, de uitvoeringsagenda's van het Natuur en Milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020–2030 (NMBP) met de Kamer worden gedeeld, opdat duidelijk wordt wat het verband is tussen projecten die nu plaatsvinden en het beoogde doelbereik?

Antwoord

⁹ <https://www.agrra.org/wp-content/uploads/2022/11/Action-Plan-SCTLD-v.3-STINAPA.pdf>.

Op Bonaire is er een sargassum beheerplan (Sargassum Response Plan) vastgesteld door het openbaar lichaam Bonaire (OLB). In dit plan is vastgesteld dat het opruimen en zo mogelijk voorkomen van aangespoeld sargassum onderdeel is van het beheer van het Bonaire Nationaal Mariene Park. Daarmee kunnen in eerste instantie de middelen uit de toegangsheffing voor het natuurpark (de zogeheten Nature Fee) aangewend worden voor de sargassum problematiek. Indien er aanvullende middelen benodigd zijn, dan is in eerste instantie het OLB verantwoordelijk hiervoor zorg te dragen. In 2020 is op verzoek van het OLB 100.000 Euro per bijzondere uitkering verleend aan het OLB voor de aanpak van sargassum. Deze middelen kwamen van de reguliere begroting van mijn ministerie en niet van de incidentele aanvullende middelen voor de uitvoering van het NMBP. De uitvoeringsagenda's van Saba en Sint Eustatius zijn vastgesteld door de openbare lichamen en staan op de website van de Rijksdienst Caribisch Nederland¹⁰. De uitvoeringsagenda van Bonaire is nog niet vastgesteld door het OLB.

SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie maken zich zorgen over het besluit om de jacht op de konijn en het haas opnieuw niet of slechts gedeeltelijk te openen. Deze leden hebben begrepen dat hierover geen overleg is geweest met organisaties van jagers en grondeigenaren. Zij horen graag waarom niet.

Antwoord

Zoals ik heb gemeld in mijn brief van 4 april jl. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 120) heb ik besloten een traject op te starten om het huidige systeem van faunabeheer tegen het licht te houden, om te komen tot een toekomstbestendig stelsel met duidelijk perspectief voor het faunabeheer op de lange termijn.

Bij de aangekondigde herziening van het systeem van faunabeheer worden alle relevante partijen nauw betrokken. De eerste gesprekken hierover hebben reeds plaatsgevonden.

Deze leden lezen dat het proces om te komen tot een toekomstbestendig stelsel van faunabeheer, de ontwikkeling van telprotocollen en impactanalyses meerdere jaren gaat duren. Wat acht de Minister nodig te hebben om tot een heroverweging van haar besluit te komen of om, met het oog op de opening van het jachtseizoen in 2024, een verlenging van het besluit te voorkomen?

Antwoord

Bij de herziening van het systeem betrek ik de resultaten van de impactanalyse, de ontwikkeling van het telprotocol en onderzoek naar de schade door landelijk aangewezen en vrijgestelde soorten. Ook uitkomsten van lopende juridische procedures worden betrokken. Ik heb de afweging gemaakt om niet vooruit te lopen op deze ontwikkelingen en geen nieuwe regeling op te stellen. De huidige regeling, waarbij jacht op konijn landelijk niet geopend is en jacht op haas in drie provincies niet geopend is, blijft dan ook omwille van de continuïteit voor tenminste het komende jachtseizoen van kracht

De leden van de SGP-fractie constateren dat wat betreft het haas verschil wordt gemaakt tussen provincies. Klopt de veronderstelling dat de Netwerk Ecologische Monitoring (NEM)-data voor het vaststellen van landelijke trends voor het haas en de konijn zijn gevalideerd door het

¹⁰ <https://www.rijksdienstcn.com/landbouw-natuur-voedselkwaliteit/documenten/publicaties/lnv/nmbp/uitvoeringsagenda/index>.

CBS? Zijn de provinciale NEM-data en populatietrends voor wat betreft hazen en konijnen ook gevalideerd door het CBS?

Antwoord

De landelijke trends van haas en konijn zijn door het CBS gevalideerd en worden betrouwbaar geacht. Voor de provinciale trends geldt dat het CBS die weliswaar berekent, maar de representativiteit daarvan slechts beperkt kan beoordelen, gezien het lagere schaalniveau.

De leden van de SGP-fractie zetten grote vraagtekens bij de wijze waarop de staat van instandhouding van het haas en de konijn wordt beoordeeld (beoordelingswijze Habitatrichtlijn). Deze leden hebben hier enkele vragen over. Hoe wordt de staat van instandhouding van algemeen voorkomende soorten, zoals hazen en konijnen in andere lidstaten beoordeeld? Hoe verschilt de landelijke hazenpopulatiestand (index) tussen 1994 (Punt-Transect-Tellingenproject (PTT)-tellingen CBS) en 2021 (NEM-tellingen CBS)? Wat is de landelijke trend voor de hazenpopulatie gezien over de afgelopen twaalf jaar en die gezien over de afgelopen zes jaar? Zijn dergelijke gegevens meegewogen bij de besluitvorming?

Antwoord

De tellingen uit het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) maken onderdeel uit van het onderzoeksrapport van de WENR over de staat van instandhouding van haas en konijn. Dit rapport ligt ten grondslag aan mijn besluit om de jacht in drie provincies (Utrecht, Groningen en Limburg) op de haas en in het gehele land op het konijn niet te openen. In dit rapport is een datareeks gebruikt over de periode van 1997 tot en met 2020 (24 jaar). Over die periode is een afname van gemiddeld 1,2% per jaar geconstateerd. Over de laatste 12 jaar van genoemde periode (2009–2020) was de afname gemiddeld 1,4% per jaar. Er is niet apart een trend berekend over de laatste 6 jaar.

BBB-fractie

Het lid van de BBB-fractie heeft een vraag over de tellingen van de wildlijstsoorten. De Minister geeft aan dat de data afkomstig zijn uit het NEM. De gegevens van de WBE's worden niet meegenomen voor het bepalen van de landelijke populatietrend. De reden hiervoor is dat ze niet kunnen worden gevalideerd door het CBS. Het lid waardeert de inzet van de Minister om in de toekomst ook de gegevens van de WBE's mee te gaan nemen, maar wil aandacht vragen voor het feit dat WBE's op hele andere aantallen uitkomen dan het NEM.

Antwoord

Zowel de WBE-tellingen als de NEM-tellingen betreffen steekproef-teldata waarvoor geldt dat slechts een deel van de gehele populatie wordt geteld. Hoe hoog die getelde aantallen zijn, hangt af van de steekproefgrootte en telmethodiek. Aangezien de NEM- en de WBE-tellingen verschillen in steekproefgrootte en telmethodiek, zijn verschillen in aantallen daardoor te verklaren.

Het lid van de BBB-fractie is zelf bijvoorbeeld mee geweest met het tellen van hazen met infraroodcamera's. In een gebied waar weinig hazen zouden zitten werden er honderden geteld. Wat doet de Minister met dit signaal? Is de telling vanuit het NEM dan wel zo accuraat? Zijn er bijvoorbeeld wel genoeg tellers? Het voldoen aan telprotocollen wil immers niet zeggen dat het ook om tellingen gaat die de situatie daadwerkelijk goed in beeld brengen.

Antwoord

Zowel de NEM- als WBE-tellingen zijn bedoeld om de populatietrends in beeld te brengen en niet om de werkelijke populatiegrootte te bepalen. Bij trendberekeningen gaat het niet zozeer om de getelde aantallen, maar om veranderingen daarin. Het is mogelijk dat met nachttellingen met warmtebeeldcamera's meer hazen zijn te zien, dan met zichttellingen overdag. Een belangrijke voorwaarde voor een betrouwbare trendberekening is dat langjarig op dezelfde wijze en met dezelfde waarnemersinspanning wordt geteld, zodat gegevens van jaar op jaar goed vergelijkbaar zijn. Telprotocollen zijn bedoeld om zo goed mogelijk aan die voorwaarden te voldoen, ongeacht of die tellingen op zicht of met warmtebeeldcamera's worden uitgevoerd. De landelijke resultaten van de NEM-tellingen worden door het CBS als voldoende betrouwbaar beoordeeld. Daarvoor zijn ook voldoende tellers beschikbaar. Gewerkt wordt aan het verbeteren en valideren van de telgegevens van de WBE's met als doel in de toekomst ook die gegevens mee te kunnen nemen in beoordeling van de staat van instandhouding en bijbehorende besluitvorming. Om dit proces te begeleiden wordt een externe partij ingeschakeld. Mijn ministerie is hierover in gesprek met de verschillende betrokken partijen.

Het lid van de BBB-fractie vraagt of de Minister ervan op de hoogte is dat het CBS in haar kwaliteitsrapportage uit 2021 concludeert dat betrouwbare provinciale trends niet voor alle provincies beschikbaar zijn. Hoe kan de Minister garanderen dat de tellingen die nu gebruikt worden accuraat zijn? Hoe gaat de Minister hiermee om als zij op basis van deze tellingen beleidsbeslissingen moet nemen?

Antwoord

Het CBS is verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging binnen de NEM. Het CBS beschouwt de huidige data toereikend voor het berekenen van een betrouwbare landelijke trend. Voor het bepalen van de staat van instandhouding baseert WENR in haar rapport over de haas en konijn zich op deze landelijke trends. Ik zie daarom geen aanleiding om daar van af te wijken.

Het lid van de BBB-fractie vraagt verder of de Minister ervan op de hoogte is dat jagers nu met een nieuw protocol gaan werken dat tegemoetkomt aan de bezwaren die het CBS had tegen het telprotocol. Welke acties onderneemt de Minister om de tellingen van de WBE's wel mee te nemen en vanaf wanneer kan dat effectief worden en is de Minister daarover met de WBE's in gesprek?

Antwoord

Net als uw Kamer vind ik het belangrijk dat er een gedragen wetenschappelijk telprotocol komt en daarom is mijn ministerie gestart met verkennende gesprekken met potentiële opdrachtnemers. Dit gebeurt in nauw overleg met de verschillende stakeholders, waaronder de Jagersvereniging en de soortenorganisaties. Inmiddels zijn de eerste gesprekken hierover gevoerd. Ik ben voornemens een opdracht uit te zetten om tot een breed gedragen wetenschappelijk telprotocol te komen, waar de motie van het lid Boswijk (CDA) om vraagt. De tellingen kunnen pas in het NEM meegenomen als de protocollen door het CBS zijn goedgekeurd en de aan de hand van die protocollen uitgevoerde tellingen kunnen worden gevalideerd.

Het lid van de BBB-fractie vraagt de Minister of zij weet dat, volgens de nieuwste editie van Telganger, de provinciale populatietrend van de haas in Utrecht sinds 1997 stabiel blijkt te zijn, terwijl vorig jaar nog een afname werd gerapporteerd? Als deze gegevens eerder bekend waren geweest,

had dit dan invloed gehad op de beslissing om de jacht op de haas in Utrecht niet te openen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het besluit om de jacht op haas in de betreffende provincies te sluiten is genomen op basis van de beoordeling van de landelijke staat van instandhouding voor die soort. Bij de methodiek wordt gekeken naar langjarige trends, maar ook naar de stand ten opzichte van het referentiejaar.

Omdat ik mij zorgen maakte over de consequenties van het landelijk sluiten van de jacht heb ik aangegeven te streven naar een gebiedsgerichte aanpak van de jacht.

Vanwege de bovengenoemde zorgen heb ik er vorig jaar voor gekozen om de jacht op haas in enkele provincies te sluiten. Hierbij heb ik mij gebaseerd op de langjarige provinciale trends, waarbij ik heb opgemerkt dat deze provinciale trends geen compleet beeld van de populatiestatus geven. Ik ben ermee bekend dat volgens de laatste gegevens de populatietrend in Utrecht stabiel lijkt, versus een matige afname vorig jaar.

Zoals ik heb gemeld in mijn brief van 4 april jl. (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 120) heb ik besloten een traject op te starten om het huidige systeem van faunabeheer tegen het licht te houden, om te komen tot een toekomstbestendig stelsel met duidelijk perspectief voor het faunabeheer op de lange termijn. Daarbij betrek ik de resultaten van de impactanalyse, de ontwikkeling van het telprotocol en onderzoek naar de schade door landelijk aangewezen en vrijgestelde soorten. Ook uitkomsten van lopende juridische procedures worden betrokken. Ik heb de afweging gemaakt om niet vooruit te lopen op deze ontwikkelingen en geen nieuwe regeling op te stellen. De huidige regeling, waarbij jacht op konijn landelijk niet geopend is en jacht op haas in drie provincies niet geopend is, blijft dan ook omwille van de continuïteit voor tenminste het komende jachtseizoen van kracht.

Het lid van de BBB-fractie heeft vernomen dat het NEM-Meetprogramma Dagactieve Zoogdieren met ernstige vrijwilligerstekorten kampt en dat daardoor bijvoorbeeld in Limburg de telinspanning sinds 2012 met maar liefst 77 procent is afgenomen vergeleken met de voorliggende periode. Is de Minister daarvan op de hoogte en kan zij hierop reageren? Speelt dit probleem in meerdere regio's? Hoe denkt de Minister dit probleem op te lossen en wanneer?

Antwoord

De afgenomen telinspanning in Limburg ligt niet aan het verminderde aanbod van vrijwilligers, maar aan het feit dat de provincie Limburg een eigen provinciaal broedvogel- en zoogdiermeetnet had met professionele tellers. Limburg is daarmee in 2012 gestopt. Sindsdien is geprobeerd om dit met vrijwilligers op te vangen, maar (voor zoogdieren) is dat in Limburg tot nu toe beperkt gelukt. Specifiek voor de zoogdiertellingen door SOVON (Broedvogel Monitoring Project) geldt dat er de laatste jaren een toename is van het aantal door vrijwilligers getelde meetpunten.